

A nemzet könyvtárának szerepe művelődési életünkben

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság 2002. október 26-án 10 órai kezdettel tudományos tanácskozást szervezett az Országos Széchényi Könyvtár megalapításának 200. évfordulója alkalmából a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia újvidéki tagozatának székházában (Svetozar Markovic u. 6.) Hazai és külföldi előadók szóltak a 18. század vége és a 19. század történelmi és társadalmi helyzetéről, az OSZK hagyományokra épülő fejlesztéséről, könyvtár és közösség kapcsolatáról, könyvészeti értékekről a vajdasági könyvtárakban, helytörténeti kutatásokról, az OSZK-nak a vajdasági felsőoktatási intézetek könyvtárával fenntartott kapcsolatáról, valamint bemutatták az OSZK néhány részlegét – a használó, a kutató szemével.

A tanácskozás meghívott előadókkal valósult meg. Dr. Ribár Béla akadémikus üdvözlő szavai után dr. Káich Katalin felolvasta a Szerb Matica könyvtárigazgatójának, Miro Vuksanovicnak az üdvözlő táviratát, amelyben sajnálatát fejezte ki, hogy más elfoglaltsága miatt nem vehet részt e jeles összzejövetelen, majd dr. Csáky S. Piroska elnökletével kezdetét vette a tudományos ülészek.

Ózer Ágnes beszélt a korról, amely megszülte a nemzet intézményeit: a Nemzeti Múzeumot, a nemzeti könyvtárat és más intézményeket.

Rády Ferenc, az OSZK főigazgató-helyettese képviselte a jubiláló könyvtárat, de nem a múltról beszélt, hanem *Hagyományokra épülő fejlesztések az Országos Széchényi Könyvtárban* címen a jövőbe tekintve ismertette a 2002/2004-es stratégiai tervet. Szerinte nemcsak a múltat kell értékelni, hanem előre kell tekinteni, amikor egy új kulturális korszak kezdődik, az ún. technokultúra kora. A stratégiai terv kitér az integrált számítógépes rendszerre, a régi katalógusok egységes adatbázisba történő konvertálására, a nemzeti periodika adatbázisra, a CD-ROM-ok nyilvántartására, a könyvtárak tájékoztatására (LIBINFO), a Magyar Elektronikus Könyvtár továbbfejlesztésére, a képi dokumentumok digitalizálására 1473-tól 1920-ig, majd a személyek, szervezetek, külföldön lévő magyar könyvek nyilvántartására, 10 tv-műsor digitalizálására és átjátszására DVD-re. Mintegy 82 feladatot láttak el. Ambíciózus tervük megvalósítása a támogatásra érkező pénzüsszegtől függ majd. Prioritásokat kellett kidolgozniuk, amelyek a gyűjteményszervezést részesítik előnyben, mégpedig a dokumentumok gyűjtését, s nem csupán az információátárolást. Alapfeladatuk között helyet kapott a határon túli könyvtárak támogatása. 1994 óta nem kapnak pénzbeli támogatást erre a célra.

A marosvásárhelyi vendég, Kimpián Annamária az ugyancsak 200 éves *Teleki könyvtárról* beszélt, színes képet festve a korról, Marosvásárhelyről, az emberekről, életmódjukról, a könyvgyűjtésről és Teleki Sámuel könyvtárának használatáról. Előadása végén fényt derített a könyvtár mai névhasználatának kialakulására (*Teleki–Bolyai Könyvtár*).

Heinermann Péter *A Szerb Matica Könyvtár és az OSZK kapcsolatairól* beszélve visszapillantott a két intézet alapítására, s azokra a 19. században kialakult cserekapcsolatokra, amelyek az első világháború idején ideiglenesen szüneteltek. 1960-tól együttműködési egyezményt kötött a két intézmény, amely eredményes munkát biztosított nemcsak a könyvcserre megvalósításában, hanem a munkatársaik kutatási célú cserelátogatásaiban is. Egészen 1990-ig tartott ez a virágzó együttműködés, azóta csökkent a könyvcserék száma, a kutatók kölcsönös munkája pedig teljesen megszűnt. Az új megállapodás létrejöttének reményében léptek a Szerb Matica könyvtárosai az új évezredbe.

Hajnal Jenő *Könyvtár és közösség* címen megtartott előadásában reményét fejezte ki, hogy abban a korban, amikor az emberek a történelmi kataklizmák hatására lemondanak értékeikről, sikerül közel engedni magukhoz a jövő esélyét. Ahogyan most tevékenykedünk, egyéni teljesítmények laza együttese képezi eredményeinket. Talán ha felépül a magyar kultúra háza, könnyebb lesz egyesíteni erőinket és értékeinket.

Kunkin Zsuzsanna megismertette a hallgatóságot a Szabadkán kialakult, nagy hagyományokkal rendelkező könyvgyűjtéssel. Az egykori magángyűjtemények gazdag állományát ma a Szabadkai Városi Könyvtár őrzi, s közülük a XVII. századi állomány magyar vonatkozásairól hallhattak a résztvevők érdekes, színes előadást. Olyan – eddig ismeretlen – kiadványt is magáénak tud a Városi Könyvtár, amelynek létezéséről nem tudtak ezideig a Széchényi Könyvtárban sem.

Csuka Mária *A helytörténeti kutatások lehetőségei a Bánságban* című értekezése tanúbizonyságot tett arról, hogy ezen a vidéken is vannak tettekkész emberek, akik fontosnak tartják összegyűjteni múltunk dokumentumait, s többnyelvű kiadványban meg is jelentetik (*Zavicajac*). Reményét fejezte ki, hogy ezzel is hozzájárulnak az egyetemes kultúra megőrzéséhez, identitástudatunk elmélyítéséhez.

A bánáti magánkönyvtárakról Németh Ferenc értekezett. Néhány jelentős bánáti könyvgyűjtő magánkönyvtárának állománya a tulajdonos halála után szétszóródott, és nehéz volt a kutatónak nyomon követni a bejegyzések és ex librisek alapján, hogy hol lappang belőlük egy-egy értékes darab.

Dr. Káich Katalin a kutató és használó szemszögéből mutatta be *A Színháztörténeti Tár szerepét a kutatásban*. Előadása lírai hangvételével nem hagyományos módon szólt erről a részlegről.

Ispánovicsné Csapó Julianna ugyancsak a kutató szemével vizsgálta az OSZK különgyűjteményeit, azokat a részlegeket, amelyeket kevésbé ismer a nagyközön-

ség. Nemcsak a létezésükről szólt, hanem felhasználhatóságukról is beszélt. Színes, élményszerű szövege különös színfoltja volt a tanácskozásnak.

Az utolsó előadó, dr. Csáky S. Piroska *Az OSZK és az újvidéki Magyar Tanszék kapcsolatairól* beszélt. Ezek a kapcsolatok előbb jöttek létre, mint ahogyan a Tanszék megalakult, illetve hogy a könyvtára megnyílt az olvasók előtt. A felfelé ívelő kapcsolatok az elmúlt évek során megtorpantak. Nemcsak a könyvküldemények száma csappant meg, hanem jónéhány folyóirat küldése sem szerepel a jegyzéken. Pedig kulcsfontosságú időszak kiadványokról van szó, amelyek nélkül nehéz megvalósítani a tanárok képzését (*Irodalomtörténet, Magyar Nyelv, Magyar Nyelvőr, Századok, stb.*).

A késő délutánba nyúló előadássorozatot nagy érdeklődéssel követte a hallgatóság, s a külföldi vendégek is kifejezték elégedettségüket, hiszen meglepetéssel tapasztalták, hogy mennyi újat mondhatnak az ő számukra is a mi kutatóink. Az Országos Széchényi Könyvtár rövid története és jövőbeni fejlesztési tervei mellett a hazai közgyűjtemények értékes állományát, együttműködési igényeit és lehetőségeit ismerhették meg.

A vajdasági könyvtárosok, művelődéstörténészek, kutatók így tisztelegtek a 200. évfordulóját ünneplő Országos Széchényi Könyvtár, a nemzet könyvtára előtt. S ha nem is sikerült kellőképpen tudtára adni a vajdasági magyar olvasóközönségnek mindazt, ami elhangzott a tanácskozáson, szándékuk mindenestre figyelemre méltó kellő médiavisszhang nélkül is.

Csáky S. Piroska

A 3K a hálón
www.ki.oszk.hu/3k
címen

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Osztálya telematikai pályázatának jóvoltából módunk nyílt arra, hogy fellegyük a 3k-t a hálóra (be vagyunk hálózva). Nos, egyelőre még nem mindent, de mi ennek is nagyon örülünk, reméljük olvasóink velünk örülnék. Szóval, elérhetőek leszünk, vagyunk a hálón, egyelőre még csak öt év válogatott cikkeivel. De ha egy „üzlet beindul...”. (Az 1997–2001-es évfolyamok legfontosabb, leginkább időtálló, vagy legalább annak gondolt cikkeiről van szó. Rövidesen felkerül a netre a 2002-es év színe-java is, és még később... Azaz lesz még kibontakozás.)

Emlékeztetőül tehát:

www.ki.oszk.hu/3k